

PETROSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.	Egészévre	8 kor.
Fél évre	4 „	Egyes szám ára	20 fillér

Felelős szerkesztő:

ZÁDORY KÁROLY.

Laptulajdonos:

FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrosény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz czimzendők. — Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Isten uja.

Urnapiján ismét tűz támadt Petrosényben. A főteza sűrűn összeépített háztömbjének azon részén keletkezett a tűz, amerről a szél fújt. Szerencsére korán észrevették s pusztakézzel eloltották a házban lakók az odafutott jóakarók segítségével a tetőtűzet, mielőtt tovább terjedt s a nagy szélben és szárazságban végzetessé válhatott volna.

Tehát ismét csak a véletlen mentette meg a községet nagyobb katasztrófától éppen úgy, mint a néhány nap előtti és már több tüzeset alkalmával.

Ez az Isten uja, mely figyelmeztet arra hogy: „Segíts ember magadon s az Isten is segít!”

Annyira elérjett volna az intézkedésre hivatott köteles gondoskodásának érzete s életrevalósága, hogy kénytelenek eltűnni azon súlyos vádat, melylyel a menthetlen mulasztás és közönyösséget lépten nyomon s nyilvánosan illetetnek?!

Igen: — annyira, mert ez a vád jogos, alapja a közmegbotránkozás, indoka azon félelem, mely rettegésben tartja az egész községet.

Sokszor hangzottunk, hogy nincsen tűzoltóságunk, nincsenek tűzoltó eszközeink, pedig a törvény s a közönség jól felfogott érdeke ezeket elutasíthatatlanul megköveteli, éppen úgy mint azt, hogy a vízkészletről gondoskodni kell. Nem történt semmi intézkedés. A türelmét vesztett aggodó közönség zúg, panasza uton-utfélen hallható, sőt nyilvános kifakadásokban jut kifejezésre. Ez sem talál meghallgatásra. Egy év előtt a piaci rozoga kunyhók közt pusztított tűzvésznek egy emberélet s áldozatul esett. De hiszen az csak egy igény-

telen kocsis volt, — szóra sem érdemes. A község eltemette s megtette kötelességét. Minek ezt fel is említeni! Pünkösöd hetében a főteza nagy tűz volt. Egy ház elégett és sok ingóság tönkre ment. Szélesend volt, a szomszédos házak éghető része átvolt ázva s ez és az önkéntes mentők oltási igyekezete a tűz terjedését megakadályozta. Nem volt kár az épületért, legalább szebbet építenek helyette.

Urnapiján éppen délben támadt a tűz s daczára hogy szél fújt, daczára hogy a háztetők szárazak voltak, a háztulajdonos és az éppen hon tartózkodott lakók idejekorán eloltották. A kár is jelentéktelen.

Ezek az esetek is annyira jelentéktelenek, hogy azokkal lármát ütni nem érdemes.

Igy gondolkoznak azok, kik a véletlenül elhárított veszély nagyságát nem tudják, vagy nem akarják mérlegelni, akik nem figyelmeztetést látnak az előfordult esetekben, akik eléggé könnyelműek abban bizni, hogy valami szerencsés véletlen mindig elhárítja a végzetes veszedelmet.

A legutóbbi két tüzesetet tekintve borzadályal gondolunk arra az eshetőségre, ha az előző esetben nem lett volna szélesend s a háztetők nem lettek volna nedvesek, vagy ha a legutóbbi tűz éjjel támad, Petrosény főtezájának helyét üszkös romhalmaz jelölne.

Még ez a borzasztó tudat se indítja cselekvésre, intézkedésre a hivatottakat?!

A pünkösödheti tüzesetnek szemtanuja volt az éppen itt időzőt bukaresti rendőrfőnök és Türgü-Jübol egy magas rangú állami tisztviselő. Az ott tapasztalt tehetetlen vergődés, és készületlenség miatt bosszankodva: Magyarország adminisztrációjáról nem a leghizelgöbben nyilatkoztak.

Ha Petrosény e tekintetben mérvadó volna, még nagyon is hízegőnek lehetne venni bírálatukat, de mert az egész országban ilyen rendelenes állapot nincsen; — Petrosényről következtetést vonni a magyar közigazgatásra nem lehet.

Pedig geográfiai fekvésénél s forgalmánál fogva Petrosény itt a határszáron olyan, mint a kirakat: mindenben tetszetős mintáját kellene mutatnia annak, ami az országban van, hogy az itt nagy számban megforduló külföldiek fogalmat alkothassanak közrendészetünkről, közkormányzatunkról. Példát vehetnének Romániától. Ott sinésnek mindenütt olyan remek hidak s stilszerű utaszházak, mint itt a Magyarhatár közelében s az a kis ország itt közvetlen szomszédságunkban valóóságos építészeti műalkotásokat létesített. Ezt az ország tekintélye megköveteli s indokolja.

Ezt csak azért emlíjük, hogy indokoljuk azt, miszerint tűzoltóságunknak is mintaszerűnek kellene itt lenni.

Volt idő, — nem is olyan régen, hogy ennek tudatával birt az itteni társadalom, valamint a helyhatóság is és vállvetve arra törekedtek, hogy a tűzoltói intézményt itt minél magasabb fokra fejlesszék.

A budapesti tűzoltói tanfolyamon kiképeztettek közköltésen egy intelligens uri embert, ki jeles képesítési okmányával haza térve, szépen látogatott s nagy érdeklődéssel hallgatott előadásokat tartott, de midőn a gyakorlati kiképzésre került a sor, fecskendő és egyéb eszközök hiányában nem lehetett gyakorlatokat tartani.

A község évenként 300 főt szavazott meg tűzoltói eszközök és felszerelésekre, de nem adott egy fillért se. Természetes, hogy az önkéntes

„Petrosény és Vidéke” tárczája.

Felhők közül. . . .

(Heinetől).

Felhők közül az őszi félhold
Szomoruhan kikandikál:
Temető szélén bús magányban
Egy csöndes ház: a paplak áll.

Az anya bibliát betűzget,
Fia meg mészáz ezalatt,
A nagyobbik lány álmosan ül,
Felsőhajt a fiatalabb:

„Oh, Istenem! mily egyhanguan
Lomhán folynak a napok itt!
Ha néha egy-egy temetés van, —
Csak akkor látunk valamit.”

„Csálódol — szól az anya közbe, —
De azért olvasgat tovább —
Csak négyen haltak meg mióta,
Jobblátve szenderült apád.”

Az idősebb lány nagyot ásít:
„Köztetek mért koplaljak én?
Jobb lesz: holnap megyek a grófhhoz,
Ő dús, — szerelmes is belém.”

A fia hahotába tör ki:

„Ni! — ott három vadász mulat —
Megytek hozzájuk! pénzt csinálni
Engem is megtanítanak.”

Az anya a fia fejéhez
Vágja szent könyvét hirtelen
„Hát utonálló akarsz lenni
Te, ezudar, te istentelen?”

Kopognak. Fenyegető öklök
Zörgetik meg az ablakot:
A holt apa szikár alakja
Áll fekete talárban ott....

Harangöntés.

Ne gondolja a nyájas olvasó, hogy untatni akarom egy leírással, hogy miként vegyítik, mint egyesítik az alkatrészeket, hogy olyan érzésvégület jöjjön létre, melyből a műipar a harangot előállítja. Nagyon szép és érdekes tudnivaló ez is, de én egész más irányba akarom terelni az olvasó figyelmét:

Egy jó öreg urtól hallottam gyermekkoromban egy szép és tanulságos összehasonlítást.

Az öreg Kiss bácsit ismerte az egész város. A jó öreg legkedvesebb időtöltése volt a gondolkodás és pipázgatás. Csodálatosan ép emlékezőtehetsége, érett megfontolása kutató, fűrkésző töprengései, egészséges gon-

dolkodás-módja ismeretes volt az egész város előtt. Szilárd lábon kellett állania annak, a ki a jó öreggel diskurzusba elegyedett, vagy pláne, vitatkozni akart.

Életpaszatlatából sokszor merítettem magamnak tanulságot.

Ha kigondolkozta magát Kiss bátyánk kedvére meglátogatta magában pipázgatás közben az emberek hibáit, a társadalom ferdeségeit, vagy egyszerűen ami neki tetszett vagy nem tetszett, a világ folyásából: nem sajnált néha egy pár óráskat is arra szentelni, hogy velem s tanuló társaimmal egy kisé élőlődjék.

Nagy kedve tellett benne, ha tételei megvitatása közben az általa ránk zúdított keresztkérdések, fogások, ellenvetések, czáfolások tengerében küszködve hanykoltunk. Mikor megelégette a mi nagyon tapasztalat- és ismeret — szegény elménk vergődését, komoly arcot vágott s összehúzta szemöldökét. Tudtuk, hogy most ő akar beszélni. Felbe hagytuk a fejtegetést s figyeltünk.

— Egy alkalommal egyik tanárom, mivel nyelvihibából egyes hangzókat sehogys sem birtam helyesen kiejteni azt tanácsolta, hogy naponta legalább egy óráskát olvassak hangosan, sőt ha alkalkalmam nyílik reá, kiabálva.

Kijelölt egy olvasmányt, a „Harangöntés”-ről szö-

lolt.

Kimentem a kertbe s a fűre hasalva nagy hangon kezdettem olvasni. Tornáztattam a nyelvemet. Nehezen ment a dolog, elolvastam tizszer-huszszer. Egyszer köhintést hallok, szét nézek, hát látom a lugásban az öreg Kiss apót, nagyokat fúj a csutorából. Míg én olvastam okoskodott az öreg.

tűzoltók szétszéledtek, legjobb törekvésük meg-hiusult.

Most nem törődik a kérdéssel senki.

Az Isten uja int, figyelmeztet, hogy gondoljunk a tűz elleni védekezésre. Ha más nem teszi, tegye magáévá az ügyet a társadalom, a közön-ség; szervezzen önkéntes tűzoltó egyesületet, gyűjtés útján s táncvígalmak, mulatságok ren-dezésével szerezze meg a szerelvények s eszközök-re szükséges összeget.

Máshonnan, más módon intézkedést, támoga-tást és segítyt úgy is hiába várunk.

Segítsünk hát mi magunkon.

Évzáró vizsgák.

Az 1899–1900-adik tanév e hóban bezárul. Tíz havi tanítás és tanulás eredményének nyilvános bemu-tatásával fogják igazolni a tanítók és a jövő reményei — a tanulók, hogy ez a drága idő nem mult el ered-ménytelenül.

Ünnepi ruhába öltözött gyermekek szorongva, megihletődvé tesznek tanúságot a maguk és oktatóik igyekezetéről, buzgalmról a szülők és tanügybarátok jelenlétében.

Az életküzdelen már az iskolában kezdődik. Az iskola vezeti be a serdülő ifjúságot a munkásságot követelő élet küzdő-terére, tanítja és edzi a dologra, mely az emberi életet kellemessé s hasznossá teszi. Hozzá kell szoktatni a jövő nemzedéket már gyermek-korában a tevékenységhez, a munkához. És hogy köz-oktatásügyi kormányzatunk a viszonyokhoz mérten gon-doskodott is erről, általános az a vélekedés, hogy a tanuló növendékek túlságosan meg vannak terhelve. Sok a felgolyozandó tananyag, mely különösen a gyen-gébb tehetségű növendékek képességét fölülmulja.

Nem vitatjuk ezen nézetnek alaposágát, de azt elismerjük, hogy a tíz hónapig szellemi munkával fog-lalkozott gyermekeknek szükségük van a pihenésre s kíváncsi az, hogy a tanulók nyilvános vizsgán tegye-nek tanúságot haladásukról.

Tekintélyes tanfériak komolyan vitatják, hogy az évzáró vizsgáknak nincsen se értelme, se célja, mert pár óra alatt az egy-egy osztályba járó-növendékek előme-neteléről tájékozást szerezni nem lehet annál is inkább, mert az idegen arcok láttára a gyermekek zavarba jönnek s azon kérdésekre sem tudnak felelni, melyekre egyébként helyesen felelnének.

Nem indokolatlan ez az állítás s még is ezzel szemben az évzáró vizsgák tartását helyesleljük, még pedig a növendékek, a tanítók és szülők érdekében egyaránt.

Milyen felemelő önértéssel felel a hozzá intézett kérdésekre az a gyermek, aki egész éven át szorgal-

masan tanult s habozás nélkül tud jól felelni; mennyire megnyugtató a tanító, ha növendékei ügyes, korrekt feleleteivel, írásbeli dolgozataik bemutatásával s fegyel-mezettségük igazolásával a nyilvánosság előtt bebizo-nyíthatja, hogy nem csak tud tanítani, hanem tényleg jó eredményt is mutathat fel és milyen öröm az a szü-lőknek, ha gyermekeik előmeneteléről, haladásáról a nyilvános vizsgán meggyőződést szerezhetnek.

Milyen véleményét alkothatunk a petrozsényi, liva-zényi s petrillai gör. kel. felekezeti iskolákról, hol nyilvános vizsgák tartása nélkül a tanév már hetek előtt véget ért. Önkéntelenül felmerül az a jogos fel-tevés, hogy nem is mérték nyilvános vizsgára bocsájtani a gyermekeket s ennél fogva fogalmat alkothatunk azok előmeneteléről is. Külömben, ezekre vonatkozólag már ismételtlen bebizonyítottuk, hogy a törvény rendel-kezéseinek, az elemi oktatás követelményeinek egyálta-lán nem felelnek meg, s hogy a felettes tanhatóság s a közoktatásügyi kormányzat hogyan tűrheti el, az igaz-an érthetetlen.

Az előző évek örvendetes tapasztalatai alapján a petrozsényi s általán a zsilvölgyi állami-, zárdá- és tár-sulati iskolák taneredményének nyilvános bemutatása elé teljes megnyugvással nézhetünk s ezért, az azokban tartandó évzáró vizsgák sorrendjét közöljük:

Az állami népiskolákban:

Június 20-án — szerdán — d. e. 2 órától az áll. iskola I-ső osztályának tantermében az ismétlő iskolába járó leányok.

Június 20-án d. u. 3 órától kezdődőleg az ipa-rostanoncz-iskola négy osztályának vizsgája az állami isk. nagytermében.

Június 21-én — csütörtökön — d. e. 8 órától az I-ső osztály növendékei, d. u. 2 órától kezdve pedig a II. és III. osztály növendékei vizsgáznak.

Június 22-én — pénteken — d. e. 8 órától a III. IV., V. és VI. leány osztály s d. u. 2 órától pedig a IV. V és VI. fiú osztály évzáróvizsgája s ennek végez-tével ének és tornavizsga lesz.

Június 23-án reggel 8 órától az összes felekeze-tek vallásvizsgája külön termekben, a róm. kat. kivé-telével, ezek az osztály vizsgálatokkal együtt tartatnak.

A vizsgák tartama alatt megtekinthetők a tanulók írási, nyelvtani, számtani dolgozatai, valamint rajzai és női kézi munkái.

A Szt. Ferenczrendi nővérek zárdaiskolájában:

Június 25-én — hétfőn — d. e. 9–12 óráig az I., II., III. és IV. fiú osztály és d. u. 3–5 óráig az I. leányosztály;

Június 26-án — kedden — d. e. 9–12 óráig a II. és III. leányosztály;

Június 27-én — szerdán — d. e. 9–12 óráig a IV., V. és VI. leányosztály évzáró vizsgája lesz.

a sok mézes-mázos szónak, nem veszi észre, hogy be-lőle kis harangot készítettek. Az öreg harang mellett neki lát ez is csilingelni.

Egymagában is ad hangot, de ha a nagyharang szól, hozzá csatlakozik, elősegíti a többi hasonló sorsu kollegájával az öreg harang sikereit, összehangszere-lnek. A nyelv működik mindegyiknél: egyik közzörül-geti a másik mulasztását vagy hibáját, az őszhang meg-megvan, magukkal is meg vannak elégedve, de nem jut eszükbé, hogy nyelv nélkül csak üres burák.

— Fiaeszkám, gondolom tudod, hogy nem minden harang, vagy harangoska egyforma. Egyik az ájtatos lelkeket szólítja buzgó imára, vagy elhunyt felebaráto-dat kísérí zokogó hangjával utolsó útjára, a másik a gyermekesreget gyűjti az iskolába, stb. stb. Lásd, az em-berek között is ha szét nézünk, könnyen rábukkanunk, hogy melyik és miért csinál harangot magának, vagy másoknak. Egyik farizeuskodik, másik vagy haszonból, vagy mások kárára harangoz stb., mindegyik azt hiszi hogy a hangadást mindenki úgy fogadja el és találja helyesnek, amilyen irányban ő maga megindította. Csata-lakoznak az ilyenek, nagyon csalatkoznak, mert amint az imára szólító harang érezsava, vagy az iskolák harangoskája nem mindig éri el célját, úgy az ilyenek-nek a harangozását is, semlegesnek tekintik legtöbb-ször s reá sem hederítenek az ép elméjük.

Szép időt értem eddig, sok év vonult el fejem fölött, ismerem az embereket, de annyit mondhatok fiam és jegyezd is meg magadnak, hogy a kik olyan nagyon harangoznak, hirdetnek, ütik a nagy dobót, azoknak feltétlen szükségük van reá.

Jegyezd meg továbbá, hogy azok nem árulják el bár, de tudatában vannak annak, hogy nyelv nélkül és

Június 28-án — csütörtökön — d. e. 10–12 óráig tartatik a záró-ünnepély.

Június 29-én — pénteken — d. e. 10 órakor a róm. kath. templomban háládó isteni tisztelet lesz.

Minthogy a tiszt. tanítónővérek külön meghívást nem adnak ki, főt. M. Agapita főnöknő ezuton kéri fel a növendékek szülőit, a tanügybarátokat s általán Pet-rozsény és vidéke intelligens közönségét az évzáró vizs-gákon leendő szíves megjelenésre.

A vizsgák tartama alatt a növendékek női kézi-munkái, rajzai s kézügyességi dolgozatai a zárdaisk olá-épület földszinti termében megsejmlélhetők.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Urnapián** igen szép időben folyt le a szokásos ünnepi szertartás, melyet Szóts János főesperes plebá-nos végzett. A díszes lombsátorokhoz kivonult körme-nethez ezernyi résztvevő csatlakozott a bányazenekar által kísért ájtatos szolozmákat énekelve. A bányatár-sulat tisztikara — élükön az igazgatóval — s az ipar-tesztület — dísz-zászlóval —, testületileg a gymnasium és az állami iskolák róm. kath. növendékei tanárai és tanítók vezetése alatt követték a festői egyenruhá-ba öltözött zárdaiskolai növendékek sorfala között körül hordozott Szentséget. A sátrak díszítése és a példás rendtartás körül fáradhatlanul buzgálkodott Hu-sek Gyula s. lelkész.

— **Hymen.** Nyíri József, volt petrozsényi pénzügyő-ri biztoshelyettes jelenleg számos-újvári p. ü. biztos ma, június hó 17-én d. e. 11 órakor köt házasságot Spitzer Adolf nagybíttsei birtokos leányával Spitzer Teréz ur-hölgygel Budapesten az V–VI. kerületi állami anya-könyvvezető előtt. Gratulálunk.

— **Halálozás.** Lupényben Csüdör Boldizsárné szül. Kádass Terézia 67 éves korában f. hó 13-án meghalt. Simon Balázs petrozsényi esküdt, h.-bíró vője, gyerme-kei, unokái s számos rokona az anyát, nagyanyát, a nyóást s rokont vezítették el a boldogultban. Béke a holtakkal!

— **Téglás Gábor cz. ker. főigazgató,** mint a dévai áll. főreáliskola igazgatója azon alkalomból, hogy a ko-ronázás évfordulója alkalmával a Szurdok-szoros és Böli barlanghoz kirándult 90 ifjút s a kalauzáló taná-rokat Gerbert Guidó ur és vendégszerető neje a szur-duki villájukban gazdagon megvendégelték, — az in-tézet meleghangu köszönetét hivatalosan közölte a ven-déglátó családdal.

— **A dévai m. kir. pénzügyigazgatóság** által köz-hírré tétetik, hogy Hunyadmegyében fekvő Maros Ilye község területén fizetendő bor-italadó, husfogyasztási adó beszedési jog, az 1900. évi július hó 1. napjától; továbbá a Vorcez, Bradaczel és Glodgilesd község te-rületén fizetendő bor-italadó, husfogyasztási adó besze-dési joga az 1900 évi július hó 15. napjától és a F.

hangadás nélkül, üres búzakalászhoz hasonlók: tudják, hogy parányok. Ebből elég mára ennyi, delet haran-goznak, menjünk ebédelni!

Emnyit mondott a jó öreg. Felkeltünk ülőhelyünk-ről, bevonultunk, én még sokáig gongolkoztam a hal-lottak felől. Most mikor már az élet rögzös mezején a magam napzámása vagyok, ha találkozom olyan embe-rekkel kikre ráillik a harangöntésről szóló elmefuttatás, eszembe jut a jó öreg.

Ott nyugszik már ugyan a szomorú fű lehajló lombja által védett esendes sírhalom alatt, de megem-lékeznek ma is és még kitudja meddig az ő elmés mondásairól, tanácsairól, fejtegetéseiről, magyarázatairól mindazok, akik tanulságot merítettek a jó öreg Kiss bátya saját tapasztalataiból szemenszedett elbeszélé-seiből.

Akadnak mai nap is holmi talmi böleselkedők, kapnak a légből valamit, felfújják, zörögnek, kolom-polnak. Innen-onnan kiszemelnek valami sarkalatos té-telt, utána olvasnak, s aztán felállítják annak akinek eszébe sem volt arról még gondolkodni sem. Mikor — mert megeshetik, mivel nem mindenki mindentudó — sarokba szorítják vitaközö felüket, nagy bölesen meg-magyarázzák tételüket tövéről-hegyére.

Sokan elbámulnak a beható ismeret és alapos tudás fölött, de van a ki nem ül fel s bátorodik egy más tárgyról vitakozni, nyakonsípi a böleselkedőt, le-hüti vitaközlási hevét, a fülebe sugja azt az ismeretes közmondást ide alkalmazva: „Annyit ért Ön a tuda-mányokhoz, mint a hajdú a harangöntéshez!”

B. J.

Szilvás, Lindzsina, Kurpény községek területén fizetendő bor-ítakódó, húsfigyasztsási adó és ezukorfogyasztási adó beszédési joga, az 1900. évi július hó 1. napjától 1900 évi december hó végéig terjedő időre, nyilvános árverések útján haszonbérbe adják. Az árverések a m. kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében 1900. évi június hó. és 25 napján délelőtti 9 órakor fognak megtartani.

— **A Petrilla-deákbányai és Lónyay gyarmatbéli áll. népiszkolák** könyvtára javára 1900 év június hó 20.-án (az évszázó vizsga alkalmával) a petrilla-deákbányai állami iskola feldíszített udvarán és helyiségeiben zártkörű jünális lesz, melyre a meghívót Vassi János gondnok, Ádám János és Csutak Gáspár, áll. tanítók adták ki. A tetszés szerinti belépti-díj a rendezőknek átadható és nyilvánosan elszámoltatik. A zenét Sándor, hátszegi első zenekara szolgáltatja. Jó ételek és italokról Horváth János gondoskodik. Kezdeté d. u. 1 órakor.

— **Nyári táncmulatság.** A piskitelepi kereskedő ifjuság f. évi július hó 1-én, (vasárnap) d. u. 4 órakor a Nemes F.-féle (Radisits) kethelyiségben, az ev. ref. templomkerítés alaja javára világposta, confetti és serpentinrel egybekötött nyári táncmulatságot rendez.

— **Circus és panoráma Petrosényben.** Szól a verkli harsog a trombita, ütök a nagy dobot, rikácsoló lármával esalogatják a publikumot. — „Csak befele, befele! — Most kezdődik! — Itt még soha sem látott csoda! — Csak 10 krajczár! Mindenki egy értékes ajándékot kap! — Az iskolásgyermekek s az inasok tömegesen állják el a bejárat előtti tért s irigykedő sohajtással, néznek azon boldog halandó után, a ki a tömegből kiválva bemegy a sátorba s megláthatja a hős búrokata mint a britt-óriással dícsőségesen harezolnak s még attól sem kell félni, hogy valamely eltévedt bolondos golyó kilyukasztja a bőriket. Minék is van 10 krajczár a világban, vagy ha van hát miért nincs — minden gyermeknek, hogy megnézhetné a panorámát s a ezírkuszt, melyek oly esábitóan hívják őket. Szóval, van most a piacon látványosság elég. A környék lakóinak is meg van az a nem irigyendő öröme, hogy kora reggeltől késő estig gyönyörködhetnek a verkli visításában.

— **Villámcsapás.** A mostani gyakori esőzés alkalmával vidékünkön többször és több helyen lecsapott a villám. Pújon a napokban, a hegyek között legelészett 14 drb. juhót agyonstujtott a villám, mely a szerencsétlen pásztort is földre terítette, ki most eszméletlen állapotban, élet-halál között van. Ugyan csak a napokban Petroszon a mezőn legelészett 6 drb. tehenet ölt meg a villám. A pásztornak semmi baja sem történt az ijedségen kívül.

— **Kivándorlók nyomora.** Daczára a jóakaró figyelmzettetésnek, daczára a kormány azon törekvésének, hogy az Amerikába irányuló kivándorlást megakadályozza nem bírja ennek elejét venni, pedig iszonyuak azok a tudósítások, a melyeket az amerikai lapok írnak az Amerikába kivándorolt munkások szörnyű nyomoráról. A földalatti vasut építéséhez ezer meg ezer munkás tódult a világ minden részéből New-Yorkba, a kiknek tulnyomó része azonban foglalkozás nélkül maradt. A koplalók serege e mellett nap-nap után növekszik még, mert az összes érkező vonatok és hajók újabb munkáscapatokat hoznak. Olaszország, Ausztria, Oroszország, Magyarország, sőt a Németbirodalom is a Rapird-Transit vállalat alapítása óta csak egy ontja a munkásokat Amerika felé. Január elejétől április végéig nem kevesebb, mint 120.633 emigráns érkezett Észak-Amerikába. Az érkezők jórésze természetesen csakhamar kénytelen New-Yorkot elhagyni és ellepi a környékbeli gyárakat és farmokat, a hol munkát remélnek találni. A new-yorki munkásegysületek elhatározták, hogy a munkanélküliek egyre növekvő beözönlése ellen rendszabályok életbeléptetését fogja követelni.

— **Pazar játékszerek.** Egy muszka hercek egy londoni lap közlése szerint kerek kétszázötvenezer koronát pazarolt egy bábszínházra, de anny bizonyos, hogy ez a világ legbámulatraméltóbb játékszere. A színpad az összes modern kellékekkel van felszerelve, mint színészek pedig életnagyságu figurák szerepelnek a melyek pompás ruhákba teljesen eleven minták után készültek. A herceg repertoárjában csaknem az összes kedvelt operák benne vannak. Egy gomb megnyomására az egész masinéria működni kezd. A színészek a színpadra jönnek és eljátszák a szerepüket a gesztusokkal. az éneket pedig egy esomó fonográf szolgáltatja. Egy másik ilyen nagyszabásu játékszerrel is megemlékezik az említett angol lap. Egy baltimorei polgárnak egy „automata vidéke” van falakkal, temlomokkal, szelmalmokkal, tavakkal, folyókkal és minden más egyébbel. Ha ez az óriási játékszer működni kezd, akkor a esónakok siklani kezdenek a tavon, a szekerek elindulnak az országutakon, a molnár gabnás zsákok-

kal felkuszik a lajtorján és gyermekek futkosnak a szabadban.

— **Háromszáz lövés egy percz alatt.** Az új század folytatja a „fin de Siecle” legfőbb törekvését, mely az emberirtó fegyverek tökéletesítését irányul. Most, hogy a „művelt” nemzetek töltött ágyukkal s feltűzött szuronyokkal lesik egymás mozdulatát s minél gyorsabban és biztosabban öldöklő gyilkos eszközök feltalálásán törik a fejüket, nem lesz érdektelen felemlitenünk, Cel-rigotti olasz bersaglieri kapitány olyan gyorstűzelő pus-kát talált fel, melylyel perezkenint háromszázat lehet löni. Az olasz hadügyminiszter a bresciai hadtestet bízta meg a puska kipróbálásával és a proba-lövésekhez ugy a német, mint az osztrák-magyar közös kormány elküldte szakértőit. A kísérleteket befejezték és a bizottság be-terjesztette jelentését az olasz hadügyminisztériumhoz. A jelentés azt mondja, hogy a puska a gyalogságnál hasznavehetetlen. első sorban, mert esőve a roppant gyors tüzelés következtében izzóvá lesz, másodsor, mert nagyon nagymennyiségű lőszer kell hozzá. A bizottság egyhangulag hozta határozatát. Cel-Rigotti most azt ter-vezi, hogy esetleg a haditengerészetnél teszi alkalmaz-hatóvá találmányát és erre nézve újabb kísérleteket fognak csinálni. Majd eltalálják a módtát, hogy a pus-kának ezt a hátrányát elenyésztesse.

— **A nagytrafikok megszűnnek** ez évi augusztus hó 1-től kezdve. A kistőzsdék addig ezektől szereztek be szükségleteiket, ezentul azonban kiestári tzevények adják ki azokat, Az állam 4—500. 000 korona jövedel-met vár ezen intézkedéstől.

— **A fizetés.** Milyen szépen hangzik ez a szó: fi-zetés, már tudniillik annak, akinek a javára történik. Az itteni nagy bányavállalat munkásai, alkalmazottai minden hó 15.-ik napját követő vasárnap kapják érdem-behozott egy havi illetményüket. Ez az évenkénti 12 vasárnap a bányászoknak az ünnepe. De nem csak az övék, hanem az összes kereskedők és iparosokéi is, mert ezen a napon szokták követeléseiket beinkaszál-ni. A legnevezetesebbek a legfontosabbak Petrosényben az említett fizetési napok, Pezsgő életet varázsol az utczákra, kereskedésekbe és különösen azon helyekre: — a hol poharakkal harangoznak. Ritkán is esik meg véres verekedés nélkül. Vonzeróval bírnak ezek a na-pok a vidék koldusai s esavargóira is, kik mind itt al-kalmatlankodnak ilyenkor. Az ilyen dolog kerülő lézen-gőket máshol összefogdossák s bekoterezik, vagy el-toloncolják, itt azonban szabadon garázdálkodhatnak.

A furfangos tolvaj.

A tolvajok rendszerint furfangosak, különben nem is lehetnének tolvajok. Régi közmondás, hogy az ül döžött zsebmetsző tolvajt kiabál. De a bíróságot, a rend-őrséget is rávezette a tapasztalat, hogy a tolvajokkal szemben milyen fogásokkal éljen.

A legesapongóbb fantázia sem képes olyan szöve-vényes bűn-cselekményeket kieszelni, amilyen fogásokkal a megszorult gazemberek igyekeznek a hinárból kieviezkélni. Ilyen az alábbi eset is:

Ez év április havában Gergán Mihály ellopott Bu-dapesten a szállás adójától — Bene Károlytól — egy arany órát és egy arany gyűrűt s ezekkel még az nap Nagyváradra szökött.

Mielőtt azonban a lopott tárgyakat értékesítette volna, az ottani rendőrség, melyet a budapesti rendő-rség Gergán szökéséről értesített, letartóztatta.

— Ön egy arany órát és egy gyűrűt lopott.

— Én? Kérő nagy szemeket meresztve.

— Igen, ön, és pedig Bene Károlytól.

— Haha! kacagott Gergán Mihály, ez aztán a tévedések vigjátéka.

— Micsoda?

— A század legnagyobb tévedése.

— Hogyan?

— Hiszen, kérem, én vagyok Bene Károly, a pa-naszos, a meglopott. Azért jöttem Nagyvaradra, hogy azt a gazembert letartóztassam.

— Gergán Mihályt?

— Természetesen. Három hónapig lakott nálam a nyomorult. Ki hitte volna, hogy így visszaél bíralmam-mal. Ugy be tudta magát hizelegni nálam, hogy min-dent rábízam, sőt bizonyos tekintetben barátomnak tekintettem Gergán Mihályt.

És iszonyuan lefordta a nagyváradi rendőrség előtt Gergán Mihályt.

— Az ilyen embereket, kérem, fel kellene akasz-tani. Kérem, éjszaka, álkulescsal törte fel a szekrényt.

— No majd megcsipjük.

— Könyörgöm alásan, ne kíméljenek semmi fá-radságot.

— Ön tehát jól ismeri.

— Oh vajha soha sem ismertem volna, most meg lenne az óram is, a gyűrűm is.

De a nagyváradi rendőrség nem ült f.l a tolvaj furfangjának. Szabaddon eresztette ugyan, de szemmel tartotta s harmadnapra megint becitálta.

— No, mondá a rendőrkapitány, meg van a tolvaj.

— Meg? Hol?

— Itt áll.

Gergán körül néz a szobában.

— Kérem, kapitány ur, itt csak mi ketten va-gyunk.

— No igen, egyikünk a tolvaj. Azt hiszem, hogy maga hamar ki fogja találni, hogy melyikünk.

És Gergán Mihály kitalálta, sőt elő is adta az aranyórát és az aranygyűrűt.

A ravasz atyafi ügyében a napokban ítelt a buda-pesti törvényszék.

— Itt csak nem fogja mondani, hogy maga a pa-naszos, hogy magától loptak órát.

— Itt nem, tekintetes királyi törvényszék.

— Hát Nagyváradon mért mondta?

— Mert ott inkognitóban voltam.

— És azt fennakarta tartani?

— Igen kérem alásan.

A lopást egyébként töredelmesen beösmerte s a törvényszék 8 hónapi börtönrre ítélte.

Megnyugodott az ítéletben a fogházór átvette, ezzel teljesen vége szakadt gondosan őrzött inkognitó-jának.

CSARNOK.

Miklós búja.

(Levél egy esonka regényből).

Ne hidd, hogy könnyek visszaváltásak

Sírból a meghalt időt;

Ne hidd, hogy benned az imádság

Foganjon úgy, mint azelőtt.

Mi haszna, hogy szívem nem átkoz,

Ha látásom is néma vád?

Mely egyszer hűtlen volt magához

Oly szívnek nincs, ki megbocsát.

Ne hidd, bár mondjam, hogy szeretlek;

Ne hidd, bár érezd, hogy szeress;

Ne hidd, hogy holt kit eltemetnek,

Hogy élni árnyképp érdemes;

Hogy ketten boldogul arassák

Mit magad balul vetettél,

Nem volna Isten, sem igazság,

Ha még te boldog lehetnél.

.....Idő pereg, — a régi óra,

A régi zug, a régi szék,

És kézben kéz, és szó a szóra,

A hang, a szem a régi még.

Minden, mint volt — csak eszűdesebben,

Pedig nincs köztünk harmadik!

Mégis a szó csak lopva lebben....

Oh, valami csak aluszik!

Oh sirj velem! Te soha többé

Nem lesz nekem, a mi valál;

Oh sirj, hogy rövid üdvünk közé

Nem fért, csak ily hosszú halál.

Hogy már ifjonta is felettünk

Enyészet aggott képe esüng,

És fáj az, amitt elfeledtünk,

És fáj, mire emlékezünk.

Ölelsz, mint akkor.... Oh ölelj még!

Szemembe, mint akkor tekiets!....

Akkor! — Hiába.... Mind csak — emlék!

Hasonlat! Árnyék! Volt, de nincs!

Mi haszna foglak, tartlak ébren,

Ha nem tudom, mit álmodol?

Ne sirj! könnyekre ne fakasszon

Mind az, mi már csak halva jó!

Légy újra nekem szép kisasszony,

S én leszek vig mulattató!

S kendőzze tisztes, hús barátság

Sebüket a világ előtt —

S ne hidd, hogy könnyek visszaváltásak

A boldog, boldog mult időt.

A napfogyatkozás.

A legutóbbi napfogyatkozásról említést tettünk aszerint, amint itt látható volt.

A jelenleg élő emberek nem látnak napfogyatkozást, minthogy a legközelebbi, e század utolsó évében lesz, addig pedig aligha élünk.

A május 28-iki napfogyatkozás — miként jeleztük — nálunk részleges volt, Spanyolországban azonban teljesen elsötétült a nap s ezen ritka jelenségről Camille Flammarion a világ legnagyobb élő csillagásza a következőkben számol be:

Az elsötétülésnek első időszakában semmi nevezetes sem merült fel. Csak akkor tűnt elő a tünemény nagyszerűsége, amikor a napnak felénél nagyobb része sötétedett el. Ugyanekkor láthatóvá lettek az ég boltján a ragyogó csillagok is, legelőbb a Vénus, amely fényességének tetőpontján állt azon tájt.

Mikor a napnak körülbelül háromnegyed részét takarta el a hold korongja, a kirepült galambok mind visszarepültek a major udvarára és ijedten rebbentek össze s bujtak azután a galambducba. Ugyanezt figyelték meg mások a tyúkokon is, amelyek összebujtak és szárnyuk alá rejtették kicsinyeiket, mint ahogyan esteledéskor szokták. A gyermekek, akik addig vígan játszadoztak szanaszét, hirtelen abban hagyták a játékot és szorongódó félelemmel simultak édesanyjukhoz. A kertben egy hangyabolyoknak lakói ideges rémüldözéssel lötöttek futottak esztelenül, mintha elveszet volna a tájékozódási képességük. A denevérek pedig előbujtak odvaikból és vakon röpdöttek a levegőben. A világosság mindinkább csökken, fakószínűvé válik, a mező olomszürke színt kap, a tenger pedig feketévé lesz. Valami szomorúságféle ömlik el a természetben. Minden élőt valami bizonytalan szorongásféle száll meg. De kezdődik a teljes elsötétülés. A hold fekete korongja mindinkább ráfekszik a napra. Csodálatos fénykorona sugárzik a hold körül. A korona fölött egy aureola terül ki, egy, az előbbinél szélesebb, bár nem olyan fényes glória.

Összevéve 79 másodpercig tartott a teljes elsötétülés. A 79-ik másodperc után vakító fénysugár tör elő a feketeségből, annak jeléül, hogy a hold immár kezd elvonulni a nap fölött. Mint az árnyék, olyan hamar és nyomtalanul enyészett el a dicső tünemény. Szinte kiábrándulást hozott a megfigyelőre. Ami szép, hogy mind olyan hamar mulik el!

Praktikus gazda.

Eddig a vadászokról, meg az obsitos katonákról tudtuk azt, hogy nagyokat anázognak, a gazdászokról pedig az az általános vélekedés, hogy reális foglalkozásukhoz illő komolysággal beszélnek a működési körükbe eső dolgokról. Tapasztaltuk, hogy van kivétel is.

A napokban, egy nagy biztosító társulat részéről egy főhivatalnok járt Petrozsényben s előkelő megjelenséssel, művelt társalgásával megkérdevelte magát. Mint okleveles gazdasz mutatta be magát s ez iránt gazdasági ismeretei s praktikus leleményessége bizonyosságot tesznek. Csak úgy folyt ajkáról a szóáradat, mely lebilincselte a figyelmet. Megesküdtünk volna, hogy minden a mit mond szent, igaz. Hogy az volt e, elbeszéléseiből néhányat idejegyzünk, ítéljen az olvasó:

— Az Alföldön, dúsgazdag magyar gróf hitbizományi birtokán voltam gazdatiszt. — Így kezdé elbeszélését —

Egy kastélyszerű nagy majorban laktam s 5—6 ezer holdnyi legjobb minőségű földön önállóan vezettem a gazdálkodást s érdekében állt, hogy minél több jövedelmet produkáljak, minthogy a tisztahaszonnak bizonyos százaléka is javadalmazásomat képezte.

A baromfi tenyésztést igen haszonhajtó gazdasági foglalkozásnak tartottam s e célra a hely is igen alkalmas volt.

Kacsák, pulykák, tyúkok s libák hemzsegték a major körül. Ezek tenyésztését én honosítottam meg s vállalkozásom kitünően bevált.

A második évben, egy őszelején lerándult a gróf nejével a birtokára s egészen el voltak ragadtatva a baromfi tenyésztés fölött. Megnézték a kamrát is ahol télire s eladásra nagy mennyiségű tojás volt már összegyűjtve.

— Hányat tojik egy tyúk egy éven át. — kérde a grófné, látható érdeklődéssel.

— Amennyit én akarok, — felelem határozott-sággal.

— Hogyan lehet az?

— Igen egyszerű.

— Kivánsi vagyok rá.

Megmutattam a fészkeket, melyeket én konstruáltam. Ezeknek a fordított czukorsüveg alakú fenékén a legkisebb súly alatt lebillenő s aztán ismét felesukodó ajtócska van. Midőn a tyúk megtojt, a fészkek fenékre nehezülő tojás súlya alatt az ajtócska kinyílik s a tojás legurul a szalmával bélelt gyűjtő-kosárba, mire a magától visszaucskodó ajtócska ismét befűdi a fészkek fenékén lévő nyílást.

A tyúk érezvén hogy megtojt, távozni akar a fészkekről, de észreveszi, hogy az üres, azt hiszi tévedett s vissza ül a fészkekre és újra tojást rak bele, mely ismét legurul s a fészkek megint üres lesz, melybe ismét bele ül s újra tojik mindaddig, a míg csak akarjuk.

— A grófnét bámulatba ejtette az én praktikus találmányom s ma is szentül meg van győződve, hogy a mult századvég legszenialisabb találmánya az én tyúktöjtő művem.

— Azt hiszem, hogy a grófnének igaza is van, de én nem vagyok barátja a reklám csinálásnak s ezért nem tud a világ semmit az én találmányomról.

No, de erre már ittunk egyet.

— Van nekem még szenialisabb találmányom, vagy is inkább felfedezésem.

— Halljuk! Halljuk! Vágtunk a szavába mindannyian.

— Nagyon kevés széna termett, — folytatá az az osztatlan figyelemmel halgatott elbeszélését a volt uradalmi gazdatiszt. Szalmán teleltek a szarvasmarhák, de tavasz felé már nem akarták enni s annyira lero-moltak, hogy emelgetni kellett, különösen a növendék jószágokat. Ez engem feletle bántott s kitaláltam a módját, hogy miként segítsék a bajon.

— Zöld szemüveget köttem a szarvasmarhák szemére. Azon nézve a sárga szalma zöldnek látszott s a jószágok úgy ették, mind a legjobb szenát, sőt egészen feljavultak.

— Ezért a leleményességemért meg a grófom dícsért meg nagyon.

Erre aztán megint kocintottunk és nagyot itunk.

— De ne gondolják kérem, hogy a látszat csak az oklatan állatot ejti tévedésbe. Nem, — hanem az embert is.

Erre nézve is szolgálók gazdatiszt koromból kézzel fogható bizonyítékkal.

— Halljuk! Halljuk!

— Az aratók — mint általán a mezei munkások, nagyon sokat ettek. Reggelire fel kilónyi szalonát is keveseltek, délre pedig szintén roppant adag ételt fogyasztottak. Napjában négyszer kellett nekik enni adni, tehát nagy rubrika volt az étel. Kikötöttem tehát hogy mikor érkeznek, szemüveget kell használniok. Nem tudták elgondolni, hogy miféle szeszély ez tőlem, de — természetesen — engedelmeskedtek.

— Domboru, tehát nagyító szemüveget bigyesztett az orrára mindegyik. Nevetgélve tettek megjegyzéseket egymásra:

— No, hallod öcsém, — mondá az egyik, — éppen úgy nézsz ki, mint az öreg bába-asszony.

— Kend meg úgy néz most ki, mint ha okos ember volna, — vágott vissza a másik. Szóval: — elezöldtek.

— Eléljük rakattam az enniavót. Mohón kapkodtak utána s mindegyik igen meg volt elégedve az adagokkal, pedig csak felényt kaptak mint máskor és még azt sem tudták elfogyasztani. A nagyító üveggel minden embernek legalább is a fél kosztját takarítottam meg.

— Nem ártana, ha itt a vendéglőben feltálatl étel-adagok mellé is nagyító szemüveget adnának, — mondá a mellettünk hallgatódzó vendéglőlősz fordulva. És erre ismét nagyot itunk.

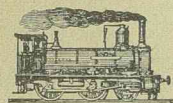
Nyilatkozat.

Azon téves híreszteléssel szemben, mintha a halálesetek alkalmából szükséges cikkek és kel-lékek elárúsításával felhagytunk volna, indítatva érezzük magunkat annak kijelentésére, hogy miként eddig, úgy ezután is kereskedésünkben a **temetkezésnél használt kellékek** u. m. koporsók, szemfedők, koszorúk, szallagok, gyertyák, gyászfátyolok és gyászdíszek a legdúsabb választékban és a **legjutányosabb** árak mellett kaphatók.

Erről Petrozsény és vidéke n. é. közönségét tájékozván, továbbra is szíves partolását tisztelettel

kérjük:

Stern Ch. Pick.

VASUTI MENETREND.

Petrozsényből indul Piski felé:

éjjel 12⁰¹, reggel 6¹⁰, d. e. 10³⁶, d. u. 5¹⁰, s Piskire érkezik: reggel 4²⁵, d. e. 10³⁰, d. u. 3⁰⁰, este 8³⁵.

Piskiről indul Arad Budapest felé:

d. u. 4¹², este 10³⁵, (Dévára) reggel 5⁰⁸*, reg. 6⁰⁵, d. u. 1⁰⁰*, s Budapestre érkezik: reggel 6¹⁰, d. u. 1¹⁰*) este 7²⁰, este 9⁴⁰*,

Piskiről indul Vajda-Hunyad felé:

reggel 6¹⁵, d. e. 11³⁵, d. u. 4²⁵, este 10²⁸

Vajda-Hunyadról Piski felé:

reggel 4⁰⁸, d. e. 9³⁸, d. u. 2¹⁰, este 7³⁵.

Piskiről indul Tövis felé:

d. u. 3¹³, (Gyula-Fehérvárig) este 9²¹, este 10²⁵*, reggel 5⁴⁰, d. e. 11¹¹.

Tövisről indul Kolozsvár felé:

d. u. 2⁰⁷, este 8⁰⁶*, éjjel 12⁰² (kocsárdig), reggel 3³⁸, reggel 8¹⁵* és reggel 3³³ közvetlen vonat Aradon át Budapestre.

Petrozsényből indul Lupény felé:

reggel 5¹⁴, d. e. 10²⁶, d. u. 4¹².

Lupényből indul Petrozsény felé:

este 7¹⁵, reggel 7⁵⁰, d. u. 3²¹ s Petrozsénybe érkezik este 8¹⁰, d. e. 9¹⁵, d. u. 4⁵¹.

Piskiről indul Petrozsény felé:

reggel 6¹⁰, d. e. 11²⁵, d. u. 4⁰⁷, éjjel 11⁰⁰ Petrozsénybe érkezik d. e. 10⁰⁶, d. u. 3⁵⁸, este 9⁰⁵, reggel 4⁴⁰.

A *-gal jelöltek gyorsvonatok.

Hirdetmény.

Van szerenésém a nagyérdemű közönségnek kitűnő s legjobban raktározott

„Transsylvania“ s „Goliát“-Maláta

SÖRÖKET;

legjobb minőségű erdélyi

BOROKAT;

a legtisztább s legkitünőbb

RUMOKAT;

Gr. Csáky-féle

COGNACOT;

Dr. Mamper féle Gyomorerősítőt és mindenféle

LIQUEURÖKET:

ugyszintén József főherceg Szt. Margit szigeti

Margit, Matid és Baross forrás

ÁSVÁNYVIZEKET,

nemkülömben Sterne szénázócső új találmányát a

SODORT,

mely folyékony szénssavval pár perc alatt pezsgőt, szodavizet s. t. b. előállítani s a helyiségeket lehűteni lehet a legkedvezőbb feltételek mellett ajánlani.

3—3

Kiváló tisztelettel:

Ruder Jakab

Petrozsény.

Ny. Figuli Antal gyorssajtóján Petrozsény.